

lectie „goede nederlanders” vindt, dat het mis is met de tribunaal of met „Indië”, en dat ze dan eigen gemeenteraad vormen en een eigen regeering, en dat degenen, die zij critiseeren, slappe of slechte vaderlanders zijn, — ik zal hun „staat” niettemin een „valschen staat” noemen, al zou ik hun zuiverheidsgehalte inzake de goede bedoelingen en de vaderlands-lievende gezindheid misschien 95 pct. noemen.

Het is duidelijk, dat het woord „ecclesia”, herhaaldelijk vertaald door „kerk”, in de belijdenis meermalen niet anders kan beteekenen dan vergadering. Kennen in zenders een Kerk van goddeloozen? Neen? Maar de Schotsche Confessie kent wel een ecclesia van goddeloozen (ecclesia impiorum), en spreekt in hetzelfde verband van de „ecclesia” van Kain, de „ecclesia” van Jeruzalem, de „ecclesia” der priesters van Aärons huis, de „ecclesia” van farizeeën en schriftgeleerden, welke „ecclesiae” alle door haar worden beschouwd als niet Gods naam dragende (art. 18). Vandaar dat het woord „ecclesia”, dat hier „vergadering” beteekent, wordt afgewisseld met dat van „synagoge” (ib.). De Westminster Confessie (XXV, 5) verklaart, dat sommige van de zuiverste kerken van „ecclesiae” van Christus zijn verworden tot synagogen van Satan, en verwijzen dan naar Openb. 18:2, Rom. 11:18-22. In dit laatste vers wordt de „ware kerk” gewaarschuwd tegen de „verbondswraak”, die haar een „valsche vergadering” zou maken, net zoo als de „kerk van Jeruzalem”, na den Pinksterdag het is, al noemt ook Paulus haar leden de menschen, om wie hij dagelijks met God worstelt.

Volgende maal, hopen we, het slot.

K. S.

IN MEMORIAM H. J. KOUWENHOVEN.

Hedenmorgen, 5 Jan. 1948, bereikte mij telefonisch het bericht, dat onze broeder H. J. Kouwenhoven, onderling der Gereformeerde kerk van Voorburg, tijden zijn verblijf in Noord-Amerika, waar hij met Mevrouw tijdelijk vertoefde, vrij plotseling is overleden.

Aan dezen man, omtrent wien de naam „broeder” en „vriend” door niemand achteloos gegeven worden kon, wil ons blad hier dankbaar gedenken. Hij heeft van zijn geboorte aan de kerk van Christus met hart en ziel toebehoord, en heeft, onder de velerlei veranderingen en te midden van de zeer onderscheidene contacten, die in zijn loopbaan zich lieten zien, steeds de trouw aan Christus en dus aan diens kerk bewaard. Zijn heldere verstand, dat voor degenen, met wie hij een indringend gesprek voeren wilde en kon, zich dadelijk waarneembaar maakte, opende hem niet alleen de toegangspoorten tot de groote zaken- en financiële wereld, waar hij zich christen betoonde heeft, maar ook tot wijsbegeerte en godgeleerdheid. Meermalen trof mij de scherpte van zijn oordeel, ook in het stellen van dilemma's, in het peilen van den bodem van aan de orde gestelde problemen.

En in alle deze dingen toonde hij zich trouw. En hulpvaardig. En bereid om binnen het kader van zijn bevoegdheid te beslissen als eerste, misschien wel eenige, mits het dienen kon in de zaak des Heeren — ook deze qualificatie gebruikte men in zijn omgeving niet gedachteloos: hij keek dwars door u heen, zodra uw woorden „dik” werden. Hoeveel hebben de Gereformeerde kerken aan hem te danken. In de dagen der crisis heeft hij de uitgave van de eerste brochures mogelijk gemaakt; en zijn woning was tevens expeditiekantoor. In zijn woning is de bekende Haagse vergadering van 11 Augustus 1944 voorbereid, en zijn warme stem heeft uit de diepten van zijn trouwe hart meer dan één getroost, die zich over diepe schaamte om de laagheid van de schorsingen der kerkelijke gelegenheids politici moest heenwerken, om weer de kerk van Christus terug te vinden in de blijdschap des geloofs.

Onze broeder Kouwenhoven is niet de eerste, bij wiens sterven de schorsende hoogmoed zich ziet geconfronteerd met den Rechter van levenden en dooden. Hoeveel water hebben zij, die zich eraan bezondigd hebben, al niet in hun wijn gedaan, sedert ze ook dit kind van God hebben durven schorsen? En nog kwam er geen „poenit” over hun lippen.

K. S.

de nieuwe jubileum-almanak 1948.

De Almanak 1947/48 van het Studentencorps „Fides Quaerit Intellectum” aan de Theol. Hoogeschool der Geref. Kerken te Kampen is ter perse! Welk een zeer bijzondere uitgave is het ditmaal geworden!

Het is niet zoozeer een Studenten-almanak in den gewonen zin, maar hij draagt een algemeen, zeer populair karakter. Hij is immers als Jubileum-uitgave geheel gewijd aan het 30-jarig Hoogleraarschap van onzen prof. dr. S. Greijdanus. Heel diens levenswerk vindt U belicht in dezen Almanak, die den Jubilaris (ons nieuwe Eerelid!) op den Herdenkingsavond aangeboden werd als blijk van eerbied en dank.

Mogen wij U den zeer aantrekkelijken inhoud verklappen? „Prof. dr. S. Greijdanus — de Hoogleraar der Heilige Schrift”, door prof. C. Veenhof; „Prof. dr. S. G. als dogmaticus”, door J. Faber; „Prof. dr.

S. G. en het Gereformeerde Kerkrecht”, door D. Deddens en „Prof. dr. S. G. en de Vrijmaking”, door ds. D. van Dijk. Verder nog een „Volledige lijst van al prof. Greijdanus' werken”, door C. Trimp en tenslotte een artikel van prof. Schilder over prof. G. en enkele redactionele stukken.

Het geheel een boekwerk van 300 pagina's.

Oordeelt U zelf: hebben we overdreven, toen we dezen Almanak iets buitengewoons noemden?

U zult begrijpen, dat juist daarom de prijs ditmaal hooger werd dan normaal. Deze prijs zal nog afhankelijk zijn van het aantal bestellingen.

Toch kunnen we zeggen, dat hij in geen geval duurder wordt dan f 9.—. Hoe meer bestellingen, des te lager de prijs.

Mogen wij U vriendelijk verzoeken zoo spoedig mogelijk, en wel vóór 15 Januari, Uw bestellingen aan onderstaand adres te richten? Dan kunnen wij ze medio Januari gaan versturen. Vermelden we nog even het Gironummer: 105162 ten name van het Studentencorps F.Q.I., Broederweg 15, Kampen.

M. VAN DOOREN.

IJsselkade 22, Kampen.
Almanak-Administrateur

Van harte beveel ik de bestelling van den Almanak bij onze lezers aan. Het wordt dit jaar iets zeer bijzonders van blijvende waarde.

K. S.

eindelijk antwoord van ds toornvliet.

Zooals U U zult herinneren, publiceerde Ds T. in „De Strijdende Kerk” van 20 Sept. j.l. een kaartschrijven van een anonymus, aan hem gericht. Ik schreef hem diezelfde week nog een brief en verzoekt hem dit schrijven met het erbij geplaatste artikel terug te nemen. Toen ik na 3 nummers (die om de 14 dagen verschijnen) afgewacht te hebben, geen enkel teken van leven van Ds T. ontving, publiceerde ik mijn schrijven aan hem o.a. in „De Reformatie” van 8 Nov. j.l. Nu eindelijk, in de S. K. van 13 Dec., neemt Ds T. mijn schrijven op met een bij- en naschrift.

Ds T. neemt de publicatie van het kaartschrijven niet terug, evenmin wat hij erbij schreef. Hij erkent dus niet, wat ik van hem vroeg: „Het spijt me, dat ik het geplaatst heb”.

Integendeel, hij zet nog een soort redeneerinkje op over de vraag, of het publiceren van zulk een kaartschrijven „een principiele fout” is. Och, Ds T., wat verstaat U onder een principiele fout? Zijn principiele fouten ontolaatbaar, andere..... toelaatbaar? Vergeet niet, dat U begonnen bent zulk materiaal te publiceren; niet ik. Het heeft me werkelijk verwonderd, dat U het deedt. Ik vond het verbaazend onvoorzichtig: U kon toch heusch wel vermoeden, dat Uw volgelingen zich óók wel eens schuldig zouden maken aan zulke briefjes. Ik vond het verder zinloos, want U dient er de synodale zaak, waarvoor U strijdt, niet mee. Als tenminste de synodale zaak ook al door zulke publicaties gediend moet worden, beklag ik deze er nog te meer om. Om U een halt toe te roepen, publiceerde ik het schrijven, dat Ds Lindeboom ontving.

Maar U ziet blijkbaar nóg niet het verkeerde van Uw publicatie in. Dat spijt mij.

Uw onderschrift onder mijn, nu door U gepubliceerd brief, maakt het echter nog erger. U schrijft daarin: „Dat ik schreef over iemand die ernst zegt te maken met de eis van het verbond, is volkomen juist. Daarmee doelde ik natuurlijk niet op alle vrijgemaakten — dat zou laster zijn — maar op dit concrete geval.”

Allereerst dat woordje „natuurlijk”; daar ligt zoo- veel in als: „dat begrijpt toch iedereen; alleen Dr J. ontging dit blijkbaar”. Ik dank U voor die opmerking, Ds T.!

Maar verder, wat schreef U? Dit: „te weten, dat dit kaartschrijven afkomstig is van iemand, die behoort tot een kring, die ernst zegt te maken met belofte en eis, die de Verbondswraak naar voren brengt”. Dat zinsdeel: die ernst zegt te maken met belofte en eis, behoort dat bij dien „iemand”, of bij „kring”? Toch zeker bij kring! U beschuldigt hier niet alleen dien „iemand”, maar ook zijn „kring”. De vrijgemaakte kring! Daarom schreef ik U, dat U Uw menschen suggereert: die kring van vrijgemaakten ZEGT wel, dat hij daar ernst mee maakt, maar hij DOET het niet! Volgens Uw eigen woorden is dit dus..... laster. Ik ben het met U eens. Alleen maar, U neemt dien laster niet terug, maar U laat hem rustig op het papier van „De Strijdende Kerk” staan! Nadat U ervoor gewaarschuwd waart!!

Dat spijt mij niet alleen; dat vind ik vreeselijk!

Ik heb er niet mee te maken, waar U op doelt. Ik heb alleen te maken met wat U schreef. Ik heb niets aan wat U schrijft: „We kunnen toch altijd beginnen met het vertrouwen, dat ook de andere partij het eerlijk bedoelt”. Even een tusschenopmerking over dat „eerlijk bedoelen”: boven mijn stukje in de Geref. Kerkbode van Leiden, enz. stond als titel: „Strijdt Ds T. wel eerlijk?” U schrijft hier: ik moet beginnen te vertrouwen, dat U het eerlijk bedoelt. Hadt U die Geref. Kerkbode nog niet gelezen, toen U dit schreef?? In Uw „naschrift” zegt U van nog niet. Toch maakt deze uw zin sterk den indruk, alsof U

toen mijn titel reeds wel gelezen had..... Maar nu de zaak zelf: ik moet, volgens U, beginnen te gelooven, dat Uw onderschrift niet de bedoeling had om prikken uit te deelen. Ik wil het graag doen, maar als de feiten nu uitwijzen, dat U wel prikken uitdeelt?

Kijk eens, Ds T., Uw bedoelingen behooren tot de verborgen dingen Uws harten; daar kan ik niet over oordeelen; ik mis het orgaan om Uw bedoelingen te controleeren. Aan goede bedoelingen van iemand heb ik dan ook niets. Ik heb alleen wat aan zijn d a d e n. Die kan ik controleeren; die kan ik toetsen aan de wet. Welnu, U hebt dat kaartschrijven ontvangen; op een wijze die U niet met steekhoudende argumenten verdedigen kunt, haalt U daarbij als schuldige de vrijgemaakte „kring”. U schreef toch ook: „Verantwoordelijk daarvoor zijn die menschen, die daarin leiding geven”. Dit is, wat ik met een nog heel zwakke aanduiding noem: prikken geven.

Dat is Uw bedoeling niet, schrijft U.

Zoo, zoo; U is toch eindredacteur van..... „De Strijdende Kerk”? Ik keek dit nummer even door. Twee artikelen van G. T.: „In Amerika gevonden”) en „Is doorgaande scheuring onafwendbaar?” Ik citeer uit het laatste alleen één zin: „Toen de scheuring kwam stonden we voor het bevreemdende feit, dat, terwijl in onze kerken de breuk als een dag van zwarte rouw werd doorleefd, er in de vrijgemaakte kerken zoiets als een brulloftstemming was, de feestvreugde van een purimfeest, waarop men sprak van een blijde dag met schone beloften”. Ik verklaar U hier ronduit, dat deze zin veel verder gaat dan een min of meer venijnige prik; hier lastert U. Ik weet zeker, dat men alom in onze vrijgemaakte kerken verontwaardigd zal zijn, als men dezen zin van U leest.

Moet ik nu, als ik alleen maar dezen zin van U gelezen heb (en dan laat ik maar rusten artikelen als van Ds Ypma, die door U, als eindredacteur op de voorspina van de S. K. geplaatst worden) nóg gelooven aan Uw goede..... bedoelingen?

Ds Toornvliet, dat maakt U zelf ons onmogelijk!

Als U zóó doorgaat, vormen U en Uw medewerkers een der grootste hinderpalen op den weg der hereeniging; welke hereeniging wij, vrijgemaakten, hartelijk begeren, mits op zuivere gronden; omdat wij en wij alleen, daadwerkelijk den strijd hebben moeten voeren tegen de Gode-gelagde kerscheuring, die ons door Uw Synoden en de kerkeraden van Uw kerken is opgedrongen.

P. JASPERSE.

1) Nu het puntje hier even ter sprake komt, wil ondergeteekende wel zeggen, dat het dwaze bluf-artikelje van ds T. pas dan een antwoord waard zou zijn, als hij 1e. zorgde dat ik zijn blad kreeg, wat niet zoo is, 2e. had geciteerd wat ik uit Heyns citeerde, wat ook het geval niet is. Hij kende dit citaat evenmin als ik (K. S.).

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

het antwoord van den heer J. schouten. III.

(Op veler verzoek vingen we na terugkeer uit het buitenland deze reeks aan. Inmiddels bekwamen we de zekerheid, dat een door „de vijftien” gezamenlijk te onderteekenen stuk in voorbereiding is, hetgeen we wel niet geheim behoeven te houden. Daarom beperken we deze persoonlijke reeks, en hopen alleen details aan te raken, die in het komende stuk der vijftien niet of niet zoo breed aan de orde zullen kunnen komen. K. S.).

I. Polemiek, zelfs als ze wordt vastgeknoot aan een zeer kort Communiqué van vijftien menschen, schijnt niet anders dan vermoedend te kunnen zijn. Ook dezen keer. De Heer Schouten leest in het stuk der vijftien „een onduidelijkheid, of een tegenstrijdigheid”. Volgens hem is er in hun advies een eigenaardigheid:

a) de vijftien zeggen „niet, dat die bezwaren juist zijn” (de bezwaren n.l. tegen leiding en publiek optreden der A.R. Partij);

b) de vijftien verklaren desniettemin, dat een thans door de A.R. Partij bijeenvergaderd kapitaal op een niet voor hun verantwoording te nemen wijze zou besteed worden „tenzij een volkomen duidelijke positie-wijziging zou verkregen zijn”.

Hier vindt de Heer Schouten onduidelijkheid of tegenstrijdigheid; eerst zegt „men” in het advies der vijftien niet dat de geopperde bezwaren juist zijn, en later, dat alleen volkomen duidelijke positiewijziging de bezwaren tegen het steunen der miljoen-actie zou kunnen wegnemen; daarin ligt toch zeker wel een zekere erkenning van de juistheid der bezwaren?

Lang behoeven we hier niet over te praten. Het schijnt ons duidelijk, dat de Heer Schouten alleen daardoor van onduidelijkheid of tegenstrijdigheid kon spreken, omdat hij geen voldoende aandacht schonk aan het feit, dat de vijftien tevoren duidelijk hadden verklaard, dat naar hun meening „geenszins ten o n r e c h t e” van onderscheiden zijde gewezen is op duidelijke symptomen van principieel achteruitgang, ja, van afval, die in de leiding der A.R. Partij aanwijsbaar zijn.